

LUND UNIVERSITY

En samtyckeslag är inte lösningen

Wegerstad, Linnéa

Published in:
Aftonbladet

2014

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Wegerstad, L. (2014). En samtyckeslag är inte lösningen. *Aftonbladet*.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

AFTONBLADET

1 2 3

Textstorlek:

I vintras samlade manifestationer för en samtyckeslag tusentals. Nu är det sommar - men regeringen har inte ens tillsatt en utredning, menar (S).

En samtyckeslag är inte lösningen

Debattören: Vi borde prata om "upsåt" istället

För att någon ska kunna dömas för våldtäkt är det två frågor som måste besvaras med ett ja: Har personen tilltvingat sig sex genom att använda våld eller hot? Har personen haft uppsåt till att tilltvinga sig sex?

I **domen i Lunds tingsrätt** som kom för två veckor sen är det den andra frågan som ställs på sin spets. Det var enligt domstolen inte ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade haft uppsåt att med våld tvinga kvinnan till sex. Så är det i många våldtäktsfall. En del minns kanske det uppmärksammade Stureplansfallet. Då friade tingsrätten eftersom de tilltalade inte uppfattat att kvinnan tvingades. De hade inte "erforderligt uppsåt" (de fälldes sen i hovrätten).

Linnéa Wegerstad

Det viktiga är inte bedömningen i just det här fallet, utan att domen bara är ett av många våldtäktsfall där den åtalade frias för att det saknas uppsåt. Det problemet kan inte lösas med samtyckeslagstiftning. Vad som

egentligen ska läggas i begreppet uppsåt behöver uppenbarligen diskuteras.

En sådan diskussion försvåras av att uppsåt inte är definierat i lagtext, utan har utvecklats genom Högsta domstolens praxis. Det är inte lätt att föra en öppen debatt om ett begrepp vars innehåll definieras av domstolar och rättsvetare. Men det är angeläget, eftersom det handlar om frågan: När har en person handlat så klandervärdigt att han eller hon förtjänar straff?

Uppsåt handlar i grunden om att endast den som förstår vad han eller hon gör kan skuldbeläggas, klandras, för sin handling. Den som avsiktligt begår en handling har uppsåt, brukar man säga.

Men uppsåt är mer omfattande än så. Det handlar inte bara om att skilja mellan "jag gjorde det med mening" (uppsåt) och "jag råkade göra det" (oaktsamhet). Det kan också vara uppsåt när man har en likgiltig inställning. Det betyder att personen ska ha insett risken för att han eller hon tilltvingat sig sex och förhållit sig likgiltigt till, inte brytt sig om, detta. Alltså, jag har uppsåt till våldtäkt om jag inser att det kan vara så att jag tvingar en person att ha sex med mig, och jag struntar i om det är så. Det kallas likgiltighetsuppsåt.

När uppsåt ska bedömas i praktiken uppstår svåra frågor. Vad talar för eller mot att en åtalad har insett den här risken? I domen från Lunds tingsrätt tas den omständigheten upp att mannen avbröt vid vissa av de tillfällen då kvinnan protesterade, och att de protester hon då uttryckt skiljde sig från hennes lågmälda användande av orden "nej" och "sluta". De orden uppfattade han som en del av det sexuella spelet, som dominanssex. Det är en av flera omständigheter som domstolen anser tala för att han inte har insett risken för att han tvingade henne.

Jag menar att utgångspunkten rimligen borde vara att om de inblandade inte tydligt har kommit överens om att ett nej inte ska betyda nej, så talar den andra personens protester för att den tilltalade har insett risken att det han eller hon gör är mot den andres vilja.

Det är inte givet att, som det är i dag, bara uppsåtliga sexualbrott ska vara kriminaliserade. Många andra gärningar som en person råkar göra av vårdslöshet är straffbara.

Den som berusad kör bil och då råkar köra på någon bestraffas för vållande till annans död eller vållande till kroppsskada. Det betyder att domstolen kan ta ställning till vad en person borde ha förstått, och inte bara vad han eller hon faktiskt har insett.

Vårdslöst bidragsbrott är ett annat exempel. När det infördes betonades vikten av att bestraffa beteenden som avviker från det aktsamhetskrav som bör kunna ställas på den som får förmåner från välfärdssystemet.

År 2007 riktades massiv kritik mot tingsrättens dom i Stureplansfallet. Sedan dess har kritiken upprepats gång på gång.

Kanske talar det för att också vårdslös våldtäkt bör vara straffbart? Det skulle innebära att vi kan börja prata om vad en människa borde ha förstått och vilket krav på aktsamhet som bör gälla vid sexuella möten.

Linnéa Wegerstad

DEBATTÖREN

Doktorand i straffrätt vid Juridiska fakulteten vid Lunds universitet. Är speciellt inriktad på sexualbrott.

DEBATTEN

Nyligen kom en våldtäktsdom i Lunds tingsrätt, där mannen friades, trots att kvinnan skrek "nej".

Enligt mannen hade de dominanssex, där hennes protester var en del av spelet.

Många har krävt en samtyckeslag för att förhindra liknande fall.

Men samtyckeslag är inte lösningen, menar debattören. Istället borde man överväga att göra "vårdslös våldtäkt" straffbart, på samma sätt som vårdslöshet i trafiken.

Utskriftsdatum: 2015-02-13

Publicerad: 2014-01-23

Webbadress:

<http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/brottochstraff/article18221858.ab>

Tipsa oss!

MMS & SMS: 71000

Mejla: tipsa@aftonbladet.se

Ring: 08 - 411 11 11

© Aftonbladet